

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך י, תשי"ט

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

בדברו על הכינוי "ארו" לצדיק ולתלמיד-חכם גדול
 (עמ' יא) מסמיכו סדן על הכתוב "כארו בלבנון ישגה" (שראשיתו
 "צדיק כתמר יפרח") ועל הביטוי "ארוזי-הלבנון, אדירי-התורה".
 אך כמדומני שראויים ביותר להיות מובאים דבריו של ר' יוסי:
 "חמש בעילות בעלתי ונטעתי חמישה ארוזים בישראל" (שבת
 קיח:), כלומר חמשת בניו גדולי-התורה (כמפורש שם מיד
 בהמשך), מכאן שהכינוי "ארו" בלבד — גם בלי סמיכות
 ל"לבנון" — כבר נשתגר אצל חז"ל להגדיר בו איש גדול בתורה
 או במצוות וכד'. אף בר-קיפוק, כשנשאל מפי ר' אשי מה יאמר
 עליו בהספדו, פתח את ההספד המאולתר בתוך-כדי-דיבור:
 "אם בארוזים נפלה שלהבת, מה יעשו איזובי קיר" (מו"ק כה ע"ב).
 מובן, שלקח קודם-כול מן המוכן והמצוי בשעתו.

מת שובות המזכירות המדעית

מענק

אחת הוועדות המוסמכות של האקדמיה מציעה מענק
 כתרגום ל"סטיפנדיה" — באנגלית scholarship — ובייחוד היא
 מציעה להשתמש, לפי העניין, בצירופים מענק-לימודים, מענק-
 מחקר.

הוועדה דחתה את ההצעה מלְגָה, שהוצעה לעניין הנ"ל, משני
 טעמים: א) הפועל מלג פירושו אכילת פירות מנכסים, ואילו
 סטיפנדיה יכולה להיות חד-פעמית ואינה מוכרחה לבוא ממליגת
 קרן; ב) השורש מלג כבר משמש במונח תמלוגים (royalties,
 tantième), ושימוש זה הולם את משמעות הפועל.

תזכיר, דו"ח, פרוטוקול וכו'

(ע"א) לאחת החברות, ששאלה על פירושן של מספר מלים, הקרובות זו לזו במשמען, וביקשה ביחוד הגדרת ההבדל ביניהן, ניתנה תשובה זו:

הרי קודם כול רשימת המלים העבריות ותרגומן האנגלי:	
memorandum	תְּזִכִּיר
memorandum, memo	מְזָכֵר
review, survey, report	תְּסַקֵּר
report	דִּין־וְחֶשְׁבוֹן (דו"ח; קרא: דו"ח)
minutes, proceedings, record	פְּרוֹטוֹקוֹל
minutes, proceedings, record	זְכָרוֹן־דְּבָרִים
resumé, summary	סְכּוּם (של דיון)
abridgment, précis, resumé	תְּקַצִּיר

רוב המלים הנ"ל אינן מונחים מוגדרים בעלי משמעויות נפרדות, וזה יתברר לכל מי שמעיין במילון עברי ובמילון אנגלי. תזכיר מקובל לציון מסמך רשמי, ומזכר נוהג במשרדים רבים כשם להודעה פנימית מפקיד לפקיד. תסקיר סוקר מצב או מאורע על פי התרשמות אישית, לעתים בצירוף מסקנות או המלצות. דין־חשבון הוא פירוט מדויק של עובדות, לפעמים בצירוף הסבר, וביחוד פירוט של עבודה שנעשתה במילוי תפקיד המוטל על מוסר הדו"ח. פרוטוקול וזכרון דברים — קשה לדקדק בהבחנת משמעויותיהם. הפרוטוקולים משייבות האקדמיה, למשל, נקראים זיכרונות־דברים; אבל לזכרון־דברים יש גם שימוש מיוחד, והוא כעין הסכס, שגרשם ונחתם אחר שיחה בעל־פה. סיכום ותקציר פשוטים כמשמעם, אך לעתים קרובות יכול לבוא זה במקום זה בשימוש.